

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2975/2017
21.02.2018 .године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Весне Субић, Биљане Драгојевић, Миломира Николића и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат из ..., против тужене „ББ,, са седиштем у ... – ..., коју заступа пуномоћник Борис Богдановић, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр. 3468/2016 од 01.03.2017. године, у седници већа одржаној дана 21.02.2018. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр. 3468/2016 од 01.03.2017. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж бр. 3468/2016 од 01.03.2017. године у делу става првог изреке којим је потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П бр. 23438/13 од 10.12.2015. године у ставу другом и ставу четвртном изреке, као и у ставу другом изреке и предмет **ВРАЋА** другостепеном суду, на поновно одлучивање о жалби тужиоца.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П бр. 23438/13 од 10.12.2015. године, ставом првим изреке, делимично је, као основан, усвојен прецизирани тужбени захтев тужиоца АА, па је утврђено да је члан 3. став 2. алинеја 4. уговора о стамбеном кредиту број ..., закључен дана 20.05.2008. године између тужиоца и тужене „ББ,, ..., апсолутно ништавна одредба уговора. Ставом другим изреке делимично је, као неоснован, одбијен прецизирани тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужена, на основу неоснованог обогаћења исплати износе ближе наведене у изреци пресуде, са законском затезном каматом од доспелости до исплате, а за период од јуна 2008. године до марта 2013. године. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу исплати, на име трошкова поступка, износ од 184.051,00 динара. Ставом четвртим изреке обавезан је тужилац да туженој исплати, на име трошкова поступка, износ од 89.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж бр. 3468/2016 од 01.03.2017. године, ставом првим изреке одбијене су, као неосноване, жалбе тужиоца и тужене и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П бр. 23438/13 од

10.12.2015. године. Ставом другим изреке одбијен је, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, побијајући пресуду у делу става првог изреке, којим је одбијена жалба тужиоца и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П бр. 23438/13 од 10.12.2015. године у ставу другом и ставу четвртом изреке, као и у ставу другом изреке, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да Врховни касациони суд одлучи о изјављеној ревизији, као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, а ради уједначавања судске праксе. У ревизији је указао на пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр.3218/16, 8257/16 и 1091/16, у којима је изражен супротан став у односу на став из побијане пресуде, а у погледу права тужиоца на враћање више плаћеног због ништаве одредбе уговора о променљивој каматној стопи. Тужилац је доставио и допуну ревизије, која није благовремена, па Врховни касациони суд није разматрао наводе из ове допуне.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији израженој у побијаној пресуди и пресудама Апелационог суда у Београду на које је указано у ревизији, Врховни касациони суд сматра да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се о ревизији тужиоца одлучује као о изузетно дозвољеној, ради потребе уједначавања судске праксе, због чега је одлучено као у ставу првом изреке пресуде.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 55/14), па је утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, између тужиоца, као корисника кредита и тужене банке закључен је уговор о стамбеном кредиту бр. ... дана 20.05.2008. године на износ од 159.9659,96 CHF у динарској противвредности по куповном курсу банке на дан пуштања кредита у течај, са роком отплате на 360 месеци. Уговорена је висина променљиве номиналне каматне стопе од 3,9 % на годишњем нивоу на дан закључења уговора, као и да корисник кредита камату плаћа банци кроз месечне ануитете у динарској противвредности по продајном курсу банке важећем на дан уплате, с тим што банка задржава право измене уговорне каматне стопе у зависности од промене основне каматне стопе банке и пословне политике банке. Тужилац је први пут видео текст уговора који је читао у банци, а нарочито је обратио пажњу на чланове који регулишу каматну стопу и утврдио да је каматна стопа 3,9 % на годишњем нивоу, како му је и саопштено пре закључења уговора. Након 3-4 месеца сазнао је да је уговорена камата из члана 1. уговора о кредиту подигнута на 6,9 %, на који начин му је износ рате увећан и представљао је велико оптерећење за даљу исплату. Такође је утврђено на који начин су службеници тужене банке појашњавали клијентима о каквој се врсти кредита ради, да ли је камата фиксна или променљива, начин промене каматне стопе и добијања од стране банке обавештења у случају евентуалних промена каматне стопе, а да промена каматне стопе у зависности од услова на тржишту значи да то зависи од цене коштања новца и услова које диктира НБС, као и од пословне политике банке. Вештачењем од стране вештака економско-финансијске

струке од 18.02.2015. године, са изјашњењем од 23.04.2015. године, утврђено је да је повећањем месечног ануитета по кредиту тужиоца услед повећања каматне стопе у спорном периоду од јуна 2008. године до марта 2013. године тужилац туженој платио више 575.844,80 динара. Поступајући по Одлуци Народне банке Србије о мерама за очување стабилности финансијског система у вези са кредитима у страниј валути („Службени гласник РС“ бр. 21/15), која је ступила на снагу 05.03.2015. године, тужена је на дан ступања на снагу наведене Одлуке на рачун тужиоца уплатила 10.521,65 CHF, који прерачунао у динаре на дан уплате износи 1.155.000,00 динара и тај износ урачунала у превремену отплату кредита уплатом на рачун тужиоца, па је на тај начин, према изјашњењу вештака од 13.10.2015. године неутралисан ефекат повећања висине месечних ануитета који је тужилац измирио туженој услед повећања каматне стопе у односу на иницијално уговорену каматну стопу од 3,9 % годишње, као и повећања преостале неизмирене главнице дуга настале такође услед повећања промењене каматне стопе у односу на иницијално уговорену.

На основу овако утврђеничног стања нижестепени судови су закључили да је ништава спорна одредба уговора о кредиту која се односи на променљивост иницијално уговорене каматне стопе. Такође, нижестепени судови су закључили да је тужена, у смислу наведене Одлуке Народне банке Србије обрачунала износ новчаних средстава које је тужилац више уплатио због повећања каматне стопе у односу на иницијално уговорену, те да је урачунавањем тог износа у превремену отплату кредита тужена неутралисала ефекат повећања висине месечног ануитета, па би усвајањем тужбеног захтева у делу за исплату дошло до двоструке наплате потраживања по истом основу у корист тужиоца.

Основано тужилац у ревизији истиче да је тужена наведено умањење главног дуга по основу спорног уговора спровела једнострано, тј. без сагласности тужиоца као друге уговорне стране, посебно имајући у виду да тужилац, као корисник кредита, није био у обавези да прихвати ниједан од понуђених модела отплате кредита, нити било какво једнострано умањење спроведено од стране банке, без обзира што је банка поступила по Одлуци Народне банке Србије.

Наиме, када је усвојен тужбени захтев и утврђена ништавост одредбе уговора о кредиту на основу које је тужена банка наплаћивала тужиоцима више износе на име ануитета, а по основу променљивих каматних стопа, банка је, на захтев тужилаца – корисника кредита, дужна да врати више наплаћени новчани износ, и то у готовом новцу са припадајућом каматом. На овакву обавезу банке не утиче чињеница да је банка доставила доказ или је неспорно да је поступајући по Одлуци Народне банке Србије од 25.02.2015. године тужиоцима вратила више наплаћени износ по основу примене променљивих каматних стопа, тако што је те износе урачунала у превремену отплату дела кредита и смањила главницу, јер је банка то учинила без претходне сагласности тужиоца, поступајући са позиције економски јаче стране, што је противно основним начелима облигационог права из чланова 10, 11, 12. и 21. Закона о облигационим односима и ништаво у смислу члана 103. Закона о облигационим односима. При томе, чињеница да је банка већ умањила кориснику кредита – тужиоцу износ дуга смањењем главнице, не утиче на обавезу банке да тужиоцу врати више наплаћени износ, на начин како се тражи тужбеним захтевом, управо зато што је банка једнострано, без сагласности

корисника кредита, извршила умањење дуга смањивши главницу, што корисник кредита није тражио, нити је пристао да му се на тај начин врати оно што је банка више наплатила. Чињеница да би банка, усвајањем тужбеног захева, кориснику кредита двоструко вратила дуг, односно да би корисник кредита своје потраживање двоструко наплатио, не утиче на обавезу банке да тужиоцу врати више наплаћени износ, јер има могућност да износ главнице спорног кредита врати на ниво пре једностраног умањења, на који начин би избегла да кориснику кредита исти дуг плати два пута. Међутим, уколико је банка доставила клијенту обавештење да му је смањила главницу и доставила ануитетни план са смањеном месечном ратом и клијент започео са плаћањем по новом ануитетном плану без приговора, клијент нема право да тражи враћање више плаћеног у готовом новцу, јер се сматра да је прихватио начин враћања урачунавањем више плаћеног износа у превремену отплату кредита и смањењем главнице.

У кокретном случају, другостепени суд није оценио значај чињенице да је тужилац поднео тужбу 18.04.2013. године и тужбеним захтевом тражио утврђење ништавости уговорне одредбе о променљивој каматној стопи, као и враћање износа који је више платио по основу ништаве уговорне одредбе, а да је тужена у току парнице, пошто је донета наведена Одлука Народне банке Србије, две године од подношења тужбе, обрачунала износ који је тужилац више платио и тај износ урачунала у превремену отплату дела кредита и смањила главницу. При томе, другостепени суд није водио рачуна да је тужена поступала са позиција економски јаче стране, а да није утврђено да ли је тужилац пристао на враћање више плаћеног урачунавањем тог износа у превремену отплату кредита и смањењем главнице.

Због непотпуно утврђеног чињеничног стања у погледу сагласности тужиоца у вези начина враћања више плаћеног износа по основу ништаве одредбе уговора о кредиту о променљивој каматној стопи, за сада није могуће испитати правилност примене материјалног права, због чега је ревизија тужиоца усвојена и укинута одлука другостепеног суда у побијаном делу.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења, након чега ће донети нову одлуку о жалби тужиоца.

Из наведених разлога одлучено је као у ставу другом изреке решења, на основу члана 416. став. 2 Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Љубица Милутиновић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић